

Ιστορία Ποφικίων

Και

Συνταγματικών

Θεσμών

Magna Charta

- 1215
- Παραχωρήθηκε από τον τότε Βασιλιά Ιωάννη τον Ακτήμονα σε ευγενείς και ανώτατο κλήρο.
- Συνθήκη μεταξύ του φορέα εξουσίας (Βασιλιάς) και των υπηκόων του.
- Η γη ανήκει στο Στέμμα → Δεν υφίσταται ατομική ιδιοκτησία → Ο Βασιλιάς δεν μπορεί να αξιοποιήσει τη γη → Οι ευγενείς αναλαμβάνουν την αξιοποίηση με νέα κατοχή αλλά δεν μπορούν μόνοι τους και προσλαμβάνουν ιδιώτες για την καταστήσουν προσοδοφόρα – προσωπικός στρατός καθίστανται όμως αυτοί που χρησιμοποιούνται για την αξιοποίηση της γης (καταβολή φόρου ιδιωτών – ευγενών/ φεουδαρχών). Αλυσίδα πρωτογενούς παραγωγής.
- Ισχύει το Προστατευτικό Δόγμα και επικυριαρχεί η Αγγλικανική Εκκλησία.
- Βασιλιάς → Ανώτατος Κλήρος → Φεουδάρχες
- Άνοδος αστικής τάξης, η οποία είχε την πραγματική ιδιοκτησία (real estate) και αποκόπηκε σταδιακά από τα φέουδα με εμπορικές και ναυτιλιακές δραστηριότητες αποκτώντας οικονομική δύναμη → επιβολή φόρου επί της ιδιοκτησίας → έντονη αγανάκτηση → **συσπείρωση αστών και φεουδαρχών και ανώτατου κλήρου** → λήψη δεσμευτικών αποφάσεων από τον Ιωάννη τον Ακτήμονα.
 - ο Δεν μπορεί να επιβάλλεται φορολογία χωρίς τη συναίνεση του αντιπροσωπευτικού συστήματος.
 - ο Αρχή της αναλογικότητας.

Magnum Consilium 1265 AD:

- Αντιπρόσωποι από τις κοσμητείες.
- Η απλή γνώμη που είχε αρχικά το συμβούλιο αυτό από την εποχή της Magna Charta σταδιακά γίνεται αποφασιστική αρμοδιότητα.

Model Parliament 1295 AD:

- Εκπροσώπηση και αντιπροσώπευση όλων των τάξεων.
- Οι κοινοί διαμορφώνουν την Βουλή των Κοινών και αποτελούν αρνησίκυρους παίκτες.
- Η νομοθετική λειτουργία παραμένει στον βασιλιά (The King/Queen in Parliament) αλλά συμπράττουν μαζί του τα δύο νομοθετικά σώματα.
- Το κοινοβούλιο αποτελεί μεσάζοντα μεταξύ του Βασιλέα και της αστικής τάξης και μέσω των παραχωρήσεων του πρώτου στους δεύτερους εξασφαλίζεται ο ήπιος χαρακτήρας του πολιτεύματος και αποτρέπεται η αστική επανάσταση.

14ος -17ος:

- Σταδιακή διαμόρφωση κοινοβουλευτικής αρχής
- Ο βασιλιάς ουδέποτε λανθάνει – καμιά ευθύνη → ανεύθυνο αρχηγού κράτους
- Ο νομοθέτης ουδέποτε αδικεί [η νομοθετική εξουσία ασκείται από τη Βασίλισσα ακόμα και σήμερα].

- Ανάπτυξη θεσμού impeachment
 - ο Σύστημα κοινοβουλευτικής ευθύνης που προκύπτει από όσμωση πολιτικής και ποινικής ευθύνης [βουλευτές θα απολέσουν τη θέση τους μόνο αν καταδικαστούν για ποινικό αδίκημα].
 - ο Την δίωξη ασκεί η Βουλή των Κοινών και η εκδίκαση γίνεται ενώπιον της Βουλής των Λόρδων.

Tudors – Stewarts – Windsor's

- Tudors → Αγγλικανοί
- Stewarts → Καθολικοί

Δικτατορία Cromwell

- Αγγλική δημοκρατία.
- 1649-1658
- Το μοναδικό γραπτό σύνταγμα.
- Act of instrument

Petition of Rights – 1628 AD

- Τίθεται ζήτημα κράτους δικαίου και υπάρχει πίεση προς τον Καρλο.

Bill of Rights – 1688 AD

- Προέκυψε από τη μοναδική επίσημη επανάσταση της Αγγλίας [Ενδοξη Επανάσταση αστών vs Βασιλιά λόγω κατάχρησης βασιλικής εξουσίας The Glorious Revolution αναίμακτη].
- Αρχή νομιμότητας
 - i) ο νόμος καταργείται/ τροποποιείται μόνο με νεότερο νόμο.
 - ii) η Διοίκηση οφείλει να συμμορφώνεται στους νόμους δύο αυτοδύναμες νομοθετικές εξουσίες.

1679 : Habeas Corpus Act

- Θα πρέπει όταν προσάγεις κάποιον σε δικαστήριο να έχεις τον κατηγορούμενο εκεί ώστε να ακουστεί.
- Προπομπός δίκαιης δίκης.

Act of Settlement – 1701 AD

- Δεν υπήρξε διάδοχος θρόνου των Stewarts, άρα έπρεπε να ρυθμιστεί το ζήτημα διαδοχής και έναρξης νέας δυναστείας αγγλικανικού θρόνου.
- Δεν χρειάζεται πλέον επικύρωση της Magna Charta και του Bill of Rights δέσμευση Στέμματος θεσμικά πλέον (διαρκής και αυτονόητος χαρακτήρας)

Ένωση Αγγλίας-Σκοτίας – 1707

Rule of Law

- Parliamentary sovereignty (ask about UK P. Sov. Bill referendum before giving powers to EU)
- Δογματική διατύπωση μη ύπαρξης [τυπικού Συντάγματος].
- Αποτύπωση δυσπιστίας στο κράτος και την εκτελεστική εξουσία του βασιλιά.
- Έλλειψη ιεραρχικής κατάταξης των πηγών του Δικαίου → υπάρχει μόνο ένα επίπεδο : ο νόμος
- Δεν χρειάζεται να συνάδει με κάποια αρχή.
- Οι κανονιστικές πράξεις της Διοίκησης μπορούν να ακυρωθούν για ένα λόγο: να υπερβαίνει τα όρια που έθεσε ο νόμος (ultra vires)
- Νόμος: ελεύθερη τροποποίηση από νεώτερο νόμο ακόμα και σε θέματα πολιτειακής οργάνωσης.
- Η νομιμοποίηση έχει να κάνει με το χρόνο : δεν μπορεί να δεσμευτεί υπερβολικά ο μελλοντικός νομοθέτης → Parliamentary Sovereignty.
- Πρόβλημα με την εισροή του Ευρωπαϊκού Δικαίου στο Δίκαιο της Αγγλίας
 - δε χρειάζεται κύρωση
 - αρχή υπεροχής Ειδικού Δικαστηρίου

Γαλλία

- Στις 5 Μαΐου 1789 οι Γενικές Τάξεις παρουσιάζονται στο βασιλιά. Στη σύνθεση των αντιπροσώπων τους διαφαίνονται η τάση για μεταρρυθμίσεις και οι κοινωνικές ομάδες που θα διαδραματίσουν κάποιο ρόλο στην αρχική φάση της Επανάστασης.
- Με την Τρίτη Τάξη εκλέγονται και μερικοί ευγενείς όπως ο Μιραμπό. Κυριαρχούν όμως οι μεγαλοαστοί και οι μεσαίοι. Κανένας αντιπρόσωπος εργάτης ή αγρότης.
- Για τον Λουδοβίκο τον ΙΣΤ΄ και τους ευγενείς η σύγκληση των Γενικών Τάξεων ήταν μια τυπική πράξη: σκοπός της να ψηφίσει νέους νόμους που θα έβγαζαν την αυλή από το οικονομική της αδιέξοδο. Η έγκριση ήταν δεδομένη, γιατί κάθε τάξη συνεδρίαζε χωριστά και ψήφισε χωριστά. Κλήρος και ευγενείς δύο ψήφοι. Τρίτη Τάξη μία ψήφος.
- Οι αστοί όμως δε βρίσκονται στη συνέλευση για να ψηφίσουν φόρους που θα τους πληρώνουν μόνο αυτοί, αλλά για να προωθήσουν πολιτικές, κοινωνικές και οικονομικές μεταρρυθμίσεις. Η Τρίτη Τάξη αξιώνει να ψηφίζει κάθε αντιπρόσωπος χωριστά.
- 17/6/1789 → οι αντιπρόσωποι της Τρίτης Τάξης αυτοανακηρύσσονται Εθνική Συνέλευση, με το επιχείρημα ότι εκπροσωπούν το 98% των Γάλλων. Δηλώνουν ότι μόνο η Τρίτη Τάξη έχει το δικαίωμα να επιβάλλει φόρους.
- 20/6/1789 → Όρκος του Σφαιριστηρίου: Ορκίζονται να μην χωριστούν, αν πρώτα δεν δώσουν στη χώρα σύνταγμα.
- Στις 23 Ιουνίου , σε κοινή βασιλική συνεδρίαση και των τριών τάξεων, επαναλαμβάνεται η άρνηση του βασιλιά και των ευγενών να υποχωρήσουν στις

αξιώσεις των αντιπροσώπων του λαού. Μπροστά σε αυτή την κατάσταση και από φόβο μήπως τα μέλη της συλληφθούν, η Εθνική Συνέλευση ανακηρύσσει τους βουλευτές της πρόσωπα απαραβίαστα.

- Στις 24 και 25 Ιουνίου ενώνεται μαζί της η πλειοψηφία των κληρικών και 47 ευγενείς. Ο βασιλιάς αναγκάζεται να υποκύψει. Προσκαλεί και του υπόλοιπους ευγενείς και κληρικούς να ενωθούν με την Εθνική συνέλευση.
- Στις 9 Ιουλίου η Εθνοσυνέλευση μετατρέπεται σε Συντακτική. Η απόλυτη μοναρχία έχει καταργηθεί.
- Συντακτική Συνέλευση:
 - ο Προσπάθεια για την εγκαθίδρυση πολιτεύματος αγγλικού τύπου → αντιμέτωπη με την άρνηση του βασιλιά να δεχτεί οποιαδήποτε μεταρρύθμιση αλλά και με το λαϊκό κίνημα που επιθυμεί ριζοσπαστικές λύσεις.
 - ο Η απόλυτη μοναρχία έχει καταλυθεί με την ανακήρυξη της Εθνικής Συνέλευσης σε Συντακτική.
 - ο Ο Λουδοβίκος ΙΣΤ΄ αντιδρά και συγκεντρώνει στρατό στο Παρίσι για να χτυπήσει την επανάσταση. Ουσιαστικά η Συντακτική Συνέλευση είναι ανήμπορη να επιβάλει τη θέλησή της εξαιτίας της στρατιωτικής δύναμης που της αντιπαραθέτει ο μονάρχης.
 - ο Η Συντακτική θέλησε να γίνουν γνωστές στον κόσμο ολόκληρο οι θεμελιώδεις αρχές που θα στήριζαν το έργο τους:
 - ελευθερία,
 - ισότητα,
 - ιδιοκτησία,
 - εθνική κυριαρχία,
 - χωρισμός των εξουσιών,
 - εθνική εκπροσώπηση,
 - δίκαια κατανεμημένη φορολογία.
 - Οι αρχές αυτές εμφανίζονται επίσημα στη «Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του Πολίτη» (26 Αυγούστου 1789)

Code Civil και επιρροή στα Επαναστατικά Συντάγματα

Ο Ναπολέοντας (1799) σε νέα κράτη που κατακτούσε επεδίωκε να εξασφαλίσει:

- Πολιτική Ισότητα
- Θρησκευτική ελευθερία
- Κωδικοποίηση των νόμων → μεταφορά δικαίου και κυρίως του Code Civil
 - ο Ατομική ελευθερία
 - ο Ισονομία
 - ο Ελευθερία γνώμης
 - ο Κοσμικός χαρακτήρας του κράτους
 - ο Απαραβίαστο της ιδιοκτησίας

- ο Απαγόρευση αρνησιδικίας
 - ο Μισθωτή εργασία.
- Κατάργηση των Φεουδαλικών προνομίων και συντεχνιών.

Ο ρήγας επηρεάστηκε από τα Γαλλικά Συντάγματα και τη Διακήρυξη των Δικαιωμάτων του Ανθρώπου και του πολίτη (1789):

- Ιδιοκτησία → ιερό, αιώνιο, απαραβίαστο και αναπαλλοτρίωτο δικαίωμα που πηγάζει από το φυσικό δίκαιο.
- Ισότητα + ατομική ελευθερία + εθνική ελευθερία.
- Θρησκευτική ελευθερία

Τα επαναστατικά συντάγματα στην Ελλάδα απέβλεπαν:

- Στην αλλαγή του πολιτικού καθεστώτος.
- Στην ενσάρκωση της επιθυμίας των επαναστατημένων ελλήνων για την δημιουργία ενός ελεύθερου και δημοκρατικού κράτους.

Η προστασία των ατομικών δικαιωμάτων προϊόντος του χρόνου αυξάνονταν. Έτσι:

- Επιδαύρου – 1822 → περιορισμένη προστασία.
- Άστρους – 1823 → Συστηματικότερη προστασία.
- Τροιζήνας – 1827 → πλήρης:
 - ο Αρχή της Λαϊκής Κυριαρχίας.
 - ο Διάκριση των εξουσιών.
 - ο Κατοχύρωση ατομικών ελευθεριών.

1814: Μετά την ήττα του Ναπολέοντα και την προσπάθεια παλινόρθωσης των παλαιών καθεστώτων (απολυταρχικά, συντηρητικά και αντιδραστικά) ο Λουδοβίκος ΙΗ' παραχωρεί το Σύνταγμα του 1814:

- Ο Βασιλιάς είναι πρόσωπο απαραβίαστο και έχει νομοθετική πρωτοβουλία.
- Δικαίωμα ψήφου: 30 ετών + φόρος εισοδήματος.
- Σύστημα 2 βουλών.
- Δικαιοσύνη από ad hoc δικαστήρια.

Γαλλικό Σύνταγμα 1830:

- Ελευθερία του τύπου
- Καθολική θρησκεία η επίσημη
- Ευθύνη του Βασιλιά για κανονισμούς και διατάγματα
- Αυτορρύθμιση και αυτονομία της βουλής
- Θεμελίωση της ευθύνης των υπουργών.
- Σύνταγμα συνάλλαγμα: αποτελεί συμβόλαιο μεταξύ του μονάρχη και του έθνους.

Κινήματα 1848

- Σημαντική ήταν η χρονική σύμπτωση των κινημάτων αυτών και η ταχύτητα εξάπλωσής τους.
- Αιτήματα Θεσμικά και εθνικά
- Αδύναμα σημεία:
 - ο Έλλειψη συνοχής
 - ο Πληθυσμοί διαφορετικής προέλευσης
 - ο Σύγκρουση εθνικών ομάδων.
- Υπόβαθρο:
 - ο 1815-1845: Αλματώδης οικονομική και τεχνολογική ανάπτυξη, πόλεις,
 - ο Ισχυροποίηση αστικής τάξης → σύγκρουση με την Μπουρζουαζία.
 - ο Βελτίωση της εκπαίδευσης + κυκλοφορία βιβλίων,
 - ο Ιδεολογική επανάσταση.
 - ο 1815: Ιερή Συμμαχία – Μετερνιχ – Παλινόρθωση.

Ιταλία

- Στην Ιταλία που ήταν χωρισμένη σε 7 βασιλεια βασικοί φορείς ενοποίησης ήταν ο αγροτικός τομέας και η υφαντουργία.
- Το βασίλειο του Πεδεμοντίου αποτέλεσε την έναρξη του κινήματος με την επικράτηση των φιλελευθέρων του Cavour. Στόχοι εθνικοί και φιλελεύθεροι.
 - ο Απαραίτητη προϋπόθεση ήταν η αναζήτηση βοήθειας στο εξωτερικό και συμμαχίας με κάποια μεγάλη ευρωπαϊκή δύναμη → μόνο η Γαλλία προσανατολιζόταν προς το όραμα μιας ενωμένης Ιταλίας αλλά ο στρατός της ήταν αποδυναμωμένος.
 - ο Δεν υπήρχε ενιαία και κοινώς αποδεκτή ηγεσία.
 - ο Δεν υπήρχαν ενιαίοι και κοινώς αποδεκτοί στόχοι.
 - ο Στόχος τους ήταν η δημιουργία ενός ισχυρού κρατικού πυρήνα χωρίς εθνικιστικές εξεγέρσεις αλλά με κρατικές πρωτοβουλίες.
- 1860 → Ένωση Νάπολης, Σικελίας και Παπικών Περιοχών
- 1861 → Τορίνο → πρώτη Ιταλική Βουλή
- 1866 → Ενσωμάτωση Βενετίας.
- 1870 → Ζήτημα της Ρώμης → Τελικό δημοψήφισμα και ένωση.

Γαλλία

- Ταραχές στο Παρίσι λόγω δυσαρέστησης της αστικής τάξης.
- Κήρυξη Δημοκρατίας και Προσωρινής ετερόκλητης Κυβέρνησης
 - ο Καθολική Ψηφοφορία
 - ο Δικαίωμα στην Εργασία
 - ο Ελευθερία έκφρασης
 - ο Διενέργεια εκλογών για Συντακτική εθνοσυνέλευση
- Σύνταγμα 1848:

- ο Προεδρική Δημοκρατία – εκτεταμένες εξουσίες στον ΠτΔ.
- ο Καθολικό Δικαίωμα ψήφου.
- ο Βουλή: Αντιπροσωπευτικό Σύστημα + κάθε 3 χρόνια
- ο ΠτΔ: 4ετης θητεία + όχι δυνατότητα διάλυσης της βουλής
- ο Βασικά Δικαιώματα του πολίτη

Ελλάδα – Σύνταγμα 1864

- 1863 → Γεώργιος Α' → Μοναρχική & Δημοκρατική Αρχή.
- Πρότυπα τα συντάγματα της Γαλλίας του 1830 και του Βελγίου του 1831.
- Διακήρυξη της Δημοκρατικής Αρχής → Τεκμήριο αρμοδιότητας υπέρ του λαού.
- Σύνταγμα Συνάλλαγμα.
- Βασιλευόμενη Δημοκρατία.
- Νομοθετική:
 - ο Βασιλιάς
 - ο Βουλή → μόνο αυτή έχει αναθεωρητική εξουσία.
- Άμεση, καθολική και μυστική ψηφοφορία.
- Βελτίωση ατομικών ελευθεριών και δικαιωμάτων.

Συνθήκη των Βερσαλλιών (1919)

- Τερματισμός του πολέμου.
- Ανασυγκρότηση Μ.Δ. → Να επιβάλλουν την κυριαρχία τους και να καταλάβουν τα εδάφη της Γερμανίας.
- Περιορισμός της Ηττημένης Γερμανίας:
 - ο Πολεμική ενοχή.
 - ο Απώλεια εδαφών και πολεμικές αποζημιώσεις.
 - ο Στρατιωτικός αφοπλισμός.
- **Λειτουργία της ΚτΕ:**
 - ο Παγκόσμια ειρήνη.
 - ο Συντονισμένη δράση εθνών-κρατών.

Δημοκρατία της Βαϊμάρης (1919-1933)

- Εκθρόνιση Βασιλιά → Δημιουργία της Πρώτης Δημοκρατίας
- Εξεγέρσεις → Σπαρτακιστές του Βερολίνου και δολοφονία των ηγετών τους.
- Εθνοσυνέλευση για την Ψήφιση Συντάγματος με αρχές την:
 - ο Ομοσπονδιακή Δημοκρατία
 - ο Κοινοβουλευτική και Προεδρευομένη Δημοκρατία
- Σύνταγμα 1919:
 - ο Ομοσπονδιακή Δημοκρατία
 - ο Κοινοβουλευτική και Προεδρευομένη Δημοκρατία
 - ο Υπέρτατη εξουσία ο λαός.
 - ο Δέσμευση από κανόνες του ΔΔ
 - ο Διαχωρισμός Αρμοδιοτήτων Ραιχ – Κρατιδίων

- ο Δημοκρατικό και Φιλελεύθερο
 - ο Δοτό Σύνταγμα
 - ο Κοινοβούλιο:
 - >20 ετών.
 - 4ετης Θητεία
 - Δυνατότητα διάλυσης από τον ΠτΔ
 - Ασυλία
 - ο Πρόεδρος:
 - **7ετης Θητεία** + δυνατότητα επανεκλογής.
 - Διεθνής παραστάτης + συμμαχίες + αμνηστία.
 - Όχι εξουσία πρότασης ή κύρωσης νόμων
- **A. 48 → Δυνατότητα λήψης έκτακτων μέτρων και αναστολής θεμελιωδών διατάξεων του συντάγματος και θεμελιωδών δικαιωμάτων σε περίπτωση απειλής ή διατάραξης της δημόσιας ασφάλειας.**
- Ουσιώδης η επιρροή των θεωριών του Schmitt για την κατάσταση της εξαίρεσης και για τον φύλακα του Συντάγματος.
 - ο Εγγύηση πολλών θεμελιωδών Ελευθεριών:
 - Συνέρχεσθαι
 - Συνεταιρίζεσθαι.
 - Μυστική Ψηφοφορία.
 - Απαραβίαστο κατοικίας/επικοινωνιών
 - Ελευθεροτυπία

Ελλάδα στο Μεσοπόλεμο – Σύνταγμα 1927

- Προεδρευομένη Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.
 - Αιρετός Αρχηγός για 5ετή θητεία.

- 2 Βουλές
- Κοινοβουλευτική Αρχή.
- Ίδρυση ΣτΕ → Ρητή Διάταξη για τον έλεγχο Συνταγματικότητας.
- Ο ΠτΔ είναι πολιτικά ανεύθυνος.

Άνοδος του Χίτλερ

- 1920: Ίδρυση Γερμανικού Εργατικού Κόμματος.
- Αίτια:
 - ο Φτώχεια
 - ο Ανεργία
 - ο Ήττα Στον Α' ΠΠ και ταπείνωση της Γερμανίας.
 - ο Απώλεια εδαφών και πολεμικές αποζημιώσεις.
 - ο Στρατιωτικός αφοπλισμός.
- 1924: Ίδρυση Ναζιστικού κόμματος.
- 1930: Διενέργεια εκλογών και ο Χίτλερ αρχηγός της Αντιπολίτευσης
- 1933: Διορισμός του Χίτλερ ως καγκελαρίου από τον Βασιλιά + **πυρκαγιά στο Ραϊχσταντ και ενεργοποίηση του άρθρου 48 του Συντάγματος της Βαϊμάρης του 1919.**
- **Θεμελίωση της Δικτατορίας με τη Δικαιοδοτική Πράξη.**
- **Νύχτα των μεγάλων μαχαιριών:**
 - ο Εξουδετέρωση πολιτικών αντιπάλων.
 - ο Καταστροφή βιβλίων.
 - ο Απαγόρευση συνδικάτων/κομμάτων/οργανώσεων.
- **Αναγόρευση του Χίτλερ σε Φυρερ.**

Άνοδος Ιωάννη Μεταξά 4^η Αυγούστου 1936

- Αίτια:
 - ο Πολιτική αστάθεια: Από το 1923 με το κίνημα πλαστήρα, το 1924 με την κατάργηση της βασιλείας, τα 1925-26 με τη Δικτατορία Παγκάλου και το 1935 με την επιστροφή του Γεωργίου Α' και την παλινόρθωση της μοναρχίας.
 - ο Ενίσχυση της εκτελεστικής εξουσίας.
 - ο Εθνικιστικές θεωρίες.
 - ο Άνοδος των φασιστικών κινήσεων σε άλλες χώρες.
 - ο Κρίση 1929: Οι δύσκολες οικονομικές συνθήκες σε συνδυασμό με την πολιτική αστάθεια απαιτούσαν έντονο κρατικό παρεμβατισμό και γρήγορες κινήσεις προκειμένου να αντιμετωπιστούν.
- Ιδιόμορφη διπολική εξουσία βασιλιά και Μεταξά που δεν έμελε να κρατήσει για πολύ.

New Deal (1933-1936)

- Σειρά οικονομικών και κοινωνικών μέτρων που ελήφθησαν από τον Roosevelt προκειμένου να αντιμετωπιστούν οι συνέπειες της οικονομικής κρίσης του 1929 (Μαύρη Πέμπτη – 13,000,000 μετοχές άλλαξαν χέρια, πανικός και αστάθεια + Μαύρη Τρίτη – 16,000,000 μετοχές άλλαξαν χέρια + κατάρρευση).
- Αίτια:
 - ο Δανεισμός ΗΠΑ σε ευρωπαϊκές χώρες.

- ο Κρίση αγροτικού τομέα.
- ο Κρίση real estate.
- ο 1925-1929: υπήρξε εντυπωσιακή οικονομική ανάπτυξη λόγω της τεχνολογικής προόδου και αφειδής χρήση των πιστωτικών προϊόντων με υπέρμετρους και ανέλεγκτους δανεισμούς.

- **Roosevelt - 1932: New Deal**

- ο **RELIEF – ΑΝΑΚΟΥΦΙΣΗ:**

- Κλείσιμο τραπεζών + έλεγχος από την κυβέρνηση + μόνο οι υγιείς ξανάνοιξαν.
- Χρηματική βοήθεια σε πολιτείες και κοινότητες για τους απόρους.
- Κονδύλια σε πολιτείες για κατασκευή σχολείων και δρόμων.
- Δάνεια σε ιδιωτικές εταιρίες για κατασκευή δημοσίων έργων.
- Χαμηλότοκα δάνεια σε αγρότες για αποτροπή κατάσχεσης.
- Εργασία + μετεγκατάσταση σε αγροτικές περιοχές των νέων.

- ο **RECOVERY – ΑΝΑΚΑΜΨΗ (αναθέρμανση της οικονομίας):**

- FED: εύκολη κυκλοφορία νέου χρήματος.
- Οργανισμός ανοικοδόμησης οικονομίας: Νέα τιμή για το χρυσό.
- Έρευνες της κυβέρνησης στο χρηματιστήριο.
- Εργασία για νέους σε έργα κοινής ωφελείας.
- Επιβολή σωστών επιχειρηματικών πρακτικών → δικαίωμα στο εργατικό δυναμικό να διατηρεί τις ώρες εργασίας, τους μισθούς και τις συνθήκες.
- Περιορισμός αγροτικής παραγωγής → άνοδος των τιμών.

- ο **REFORM – ΜΕΤΑΡΡΥΘΜΙΣΗ (μακροπρόθεσμα μέτρα για την αποφυγή μελλοντικής ύφεσης):**

- Εξουσία έρευνας του τραπεζικού συστήματος.
- Ρυθμιστική δύναμη στο **Federal Reserve Board**.
- Ρύθμιση των συναλλαγών με μετοχές και ομόλογα.
- Ασφάλιση των καταθέσεων των πολιτών.
- Δικαιώματα εργαζομένων και κοινωνικές παροχές.

- Το Ανώτατο Δικαστήριο αρχικά αντέδρασε ενάντια στις μεταρρυθμίσεις αυτές θεωρώντας τις ως αντισυνταγματικές κυρίως ως αντικείμενες στο δικαίωμα της ιδιωτικής περιουσίας (πχ νόμος για την πτώχευση των αγροτών).

- **Αντίδραση Roosevelt:**

- ο Για κάθε δικαστή > 70 ετών → ο πρόεδρος θα μπορεί να διορίζει ένα επιπλέον μέλος του δικαστηρίου.
- ο Τα νέα μέλη δεν θα μπορούσαν να είναι περισσότερα από 6.
- ο Απόρριψη νομοσχεδίου από το Κογκρέσο.

- Στήριξη τελικά από το Ανώτατο Δικαστήριο του νόμου για τον καθορισμό του κατώτατου ημερομισθίου στη Νέα Υόρκη ως αντισυνταγματικού.

- Το κράτος αναλαμβάνει ενεργό ρόλο για την αντιμετώπιση των αναγκών των πολιτών και για την στήριξη των πολιτών του → ευθύνες και καθήκοντα έναντι των πολιτών του.

- Αντίθεση ανάμεσα στην πολιτική εξουσία και την δικαστική.

Οκτωβριανή Επανάσταση

- Δεκαετία 1880: Εκβιομηχάνιση της κοινωνίας → νέα μεσαία τάξη → ανατροπή τσαρικού καθεστώτος του Νικολάου.
- 1906: Σύγκρουση φιλελευθέρων με Νικόλαο → Διάλυση της Δούμας.
- 1917: Έντονη απεργιακή κινητοποίηση → Φεβρουαριανή επανάσταση και πτώση του Νικολάου.
- 2 Μαρτίου: Προσωρινή κυβέρνηση για διατήρηση της ενότητας.
- Δυαδική εξουσία: Προσωρινή Κυβέρνηση + Σοβιέτ του Πέτρογκραντ (δυνατή πολιτική επιρροή χωρίς την απαραίτητη νομιμοποίηση).
- Λένιν – 3 Απριλίου – Απριλιανές Θέσεις:
 - ο Αντικατάσταση προσωρινής κυβέρνησης με μια αμιγώς σοσιαλιστική.
 - ο Άμεση λήξη του πολέμου.
 - ο Απόρριψη συνεργασίας με μη σοσιαλιστές.
- Άνοδος Μπολσεβίκων:
 - ο Εναντίωση στην **κακοδιαχείριση της προσωρινής κυβέρνησης και του Σοβιέτ του Πέτρογκραντ.**
 - ο **Υποσχόταν άμεση δράση για τα οικονομικά και κοινωνικά προβλήματα.**
 - ο **Αυστηρά και άρτια οργανωμένο κόμμα → Συνδυασμός συγκεντρωτισμού της κεντρικής εξουσίας και αποκέντρωσης με τις περιφερειακές επιτροπές.**
- Λένιν:
 - ο 1903: Γέννηση του Μπολσεβικισμού.
 - ο 1914-1915: Οριστική ρήξη με τους Μανσεβίκους και την Β' Διεθνή.
 - ο 1917: Οκτωβριανή επανάσταση, κατάληψη της εξουσίας από τους Μπολσεβίκους και ο Λένιν γίνεται ο ιδρυτής του πρώτου σοσιαλιστικού κράτους στον κόσμο.
- Γιατί χάθηκε η επανάσταση;
 - ο Ιδεολογία και οργανωτικές πρακτικές των Μπολσεβίκων.
 - ο Υπήρξε ουσιαστικά μια απομάκρυνση από τα ιδεώδη και τους σκοπούς της επανάστασης.
 - ο Υπήρχαν μέθοδοι, πρακτικές και πολιτικές που οδήγησαν στο σταλινικό καθεστώς.
 - ο 1918-1920: Το Μπολσεβικικό κόμμα κυβερνά στο όνομα του προλεταριάτου → αποτελεί σκιά της εργατικής τάξης που έκανε την επανάσταση.
 - ο Εξέγερση της Κροστάνδης:
 - Διάσταση Μπολσεβίκων με τους στόχους τους.
 - Διάσταση στα συμφέροντα αγροτών και εργατών.
 - Αμφισβήτηση του ηγετικού ρόλου των εργατών.
- 1922-1929:
 - ο Δημιουργία **Φραξιών.**
 - ο Εσωτερική Διάβρωση και διάβρωση της κρατικής μηχανής.
 - ο Γραφειοκρατία → μετατροπή σε τάξη καθεαυτή!
 - ο Αυταρχισμός και κρατισμός από την πλευρά των ηγετών

- ο 1929: Άνοδος του Στάλιν και απόλυτη προσωπική Δικτατορία.
- ο Απουσία:
 - Γενικών εκλογών
 - Δικαιωμάτων συνέρχεσθαι και συνεταιρίζεσθαι
 - Πολυκομματισμού
- Στάλιν – 1924-1953:
 - ο Δόγμα του σοσιαλισμού σε μία χώρα → όχι παγκόσμια επανάσταση για την επικράτηση του σοσιαλισμού και του κομμουνισμού (θεμελιώδεις διαφορές και διαφωνίες με τον Τρότσκυ).
 - ο Οικονομικός Σταλινισμός
 - ο Προσωπική δικτατορία.
 - ο Εκκαθαρίσεις των αντιφρονούντων
 - ο Προπαγάνδα και φήμωση του τύπου
- Συντάγματα:
 - ο 1918: Προλεταριάτου:
 - Ιδεολογική διακήρυξη.
 - Μεταβατικό κράτος.
 - ο 1924 – Λένιν:
 - ΕΣΣΔ → Ομοσπονδιακό κράτος.
 - 4 Σοβιετικές δημοκρατίες.
 - Συμβούλιο των Σοβιέτ.
 - Κεντρική Εκτελεστική Επιτροπή.
 - Σοβιέτ της Ένωσης.
 - Σοβιέτ των Εθνοτήτων.
 - Ταξική διάκριση στο δικαίωμα ψήφου + δικαίωμα εκλογής είχαν μόνο οι κομμουνιστές.
 - ΌΧΙ διάκριση εξουσιών.
 - ΌΧΙ αναφορά σε ατομικά δικαιώματα.
 - ο 1936 – Στάλιν:
 - Επίφαση κατοχύρωσης δικαιωμάτων → μόνο στα χαρτιά!
 - Καθολικό δικαίωμα ψήφου
 - Ισότητα των φύλων
 - Εργασιακά δικαιώματα
 - Το κράτος ως οργανισμός της σοσιαλιστικής κοινωνίας.
 - 11 μέλη ΕΣΣΔ.
 - ο 1977:
 - Ανεπτυγμένος Σοσιαλισμός.
 - Ανυπαρξία ταξικών εχθρών.
 - Το ΚΚ → άρχουσα και καθοδηγητική δύναμη σοβιετικής κοινωνίας.
 - 3 αρχές κρατικών λειτουργιών.
 - Ενισχυμένη θέση του ατόμου.
- Περεστρόικα (1985) – Γκορμπατσόφ:
 - ο Προσπάθεια για μεταρρύθμιση του σταλινικού συστήματος.
 - ο Οι μεταρρυθμίσεις αποσκοπούσαν στην επανάσταση των λαϊκών μαζών από τα κάτω.

- ο 1986: Νομιμοποίηση της Ατομικής Επιχείρησης.
- ο Προσπάθεια Φιλελευθεροποίησης και Εκδημοκρατισμού της κοινωνίας.
- **Συνέπειες της Οκτωβριανής Επανάστασης:**
 - ο **Πολιτικές:**
 - Προώθηση και ενίσχυση των σοσιαλιστικών κινήματων σε όλο τον κόσμο.
 - Διάδοση σε άλλες χώρες.
 - Αβεβαιότητα στις δυνάμεις της ANTANT για την στάση της Ρωσίας στον Α΄ ΠΠ.
 - ο Εφαρμογή του Σοσιαλιστικού Μοντέλου.
 - ο Άνοδος της εργατικής τάξης και κυριαρχία στα μέσα παραγωγής.
 - ο **Δημιούργησε μια νέα πνοή, ένα νέο ρεύμα στην διεκδίκηση των δικαιωμάτων των λαών σε όλο τον κόσμο.**

Γαλλική Κομμούνα (1871 → 72 ημέρες)

- **1860: Βαθιές ταξικές αντιθέσεις.**
- **1870: Γαλλοπρωσικός πόλεμος και ήττα της Γαλλίας στον πόλεμο αυτό.**
- **3^η Γαλλική δημοκρατία → κυβέρνηση εθνικής αμύνης με τον Λουί Τιέρ.**
- **Αίτια:**
 - ο Πολιτικό κενό.
 - ο Ηθική παρακμή και διαφθορά.
 - ο Ήττα στον γαλλοπρωσικό.
 - ο Πρωσική πολιορκία.
 - ο Ατιμωτική Συνθηκολόγηση με Βίσμαρκ.
 - ο Πολυπληθής και ισχυρή εργατική τάξη
- **26 Μαρτίου: Δημοτικές εκλογές → πρόεδρος του 92μελούς Δημοτικού συμβουλίου ο Μπλανκί.**
- Μετά την εκδίωξη του Τιέρ από την εθνοφρουρά και την προκήρυξη εκλογών οι κομμουνάροι δίστασαν να λάβουν ισχυρά μέτρα και να εκδιώξουν τους εχθρούς τους με αποτέλεσμα ο Τιέρ να ανακτήσει την δύναμή του και να ανακαταλάβει το Παρίσι (21 Μαΐου) και να επέλθει η ματωμένη εβδομάδα με ήττα των Κομμουναρων και άνοδο και πάλι του Τιέρ στην εξουσία ως Πρόεδρου της Γαλλικής δημοκρατίας.
- Έργο:
 - ο Κατάργηση υποχρεωτικής στρατιωτικής θητείας.
 - ο Χωρισμός εκκλησίας και κράτους
 - ο Δημόσια καταστροφή λαιμητόμου.
 - ο Διαγραφή ενοικίων και απαγόρευση έξωσης.
 - ο Μετατροπή των εγκαταλελειμμένων εργοστασίων σε συνεργατικές.
 - ο Κατάργηση προνομίων δημοσίων υπαλλήλων.
 - ο Αναδιοργάνωση της εκπαίδευσης → **Δωρεάν παιδεία + αποσύνδεση καθολικού κλήρου από τα σχολεία.**
- **Αποτυχία – Αιτίες:**
 - ο **Συνύπαρξη Μπλανκινστών – Πруντονιστών στην ηγεσία.**

- ο Μη καταδίωξη Τιέρ → ευκαιρία για ανασύνταξη
- ο Μη κατάσχεση του πλούτου της τράπεζας της Γαλλίας.
- ο Σύντομη διάρκεια των κομμούνων των άλλων πόλεων της Γαλλίας και έλλειψη επαφής μεταξύ Παρισιού και επαρχιών.
- ο Απαραίτητα στοιχεία για την νίκη της επανάστασης ήταν:
 - Η υψηλή ανάπτυξη των παραγωγικών δυνάμεων.
 - Η κατάλληλη προετοιμασία του προλεταριάτου.

Ισπανικός Εμφύλιος (1936-1939)

- 1936: Πραξικόπημα αξιωματικών και οργάνωση φασιστικού κινήματος.
- Κατάργηση μοναρχίας.
- Διεκδίκηση αναδιανομής της γής.
- Αντίπαλοι:
 - ο Δημοκρατικοί
 - ο Εθνικιστές: Υποστήριξη από Γερμανία, Ιταλία, Πορτογαλία.
- 1937: Ισοπέδωση Γκούερνικα από την Λουφτβαφε.
- 1939: κατάληψη Μαδρίτης από τον Φράνκο.
- Ο ισπανικός εμφύλιος ήταν μια πρόβα του Β'ΠΠ. Μια σύγκρουση Δημοκρατίας και φασισμού.
- Επαναστατικός Χαρακτήρας:
 - ο Οι μάζες αγροτών και εργατών είχαν στα χέρια τους μεγάλο μέρος της οικονομίας με την κοινωνικοποίηση της γης.
 - ο Το ανερχόμενο λαϊκό κίνημα απειλούσε την υπάρχουσα τάξη πραγμάτων και την δύναμη των μεγαλογαιοκτημόνων και των αστών → οι τελευταίοι βλέποντας τα προνόμιά τους να απειλούνται συντάχθηκαν με τον φράνκο για την διατήρηση και επέκταση των προνομίων τους.
- Αίτια ήττας Δημοκρατικών:
 - ο Εσωτερικά:
 - Διχόνοιες και πιέσεις από συνδικάτα.
 - Αδυναμία των ηγετών των εργατικών οργανώσεων να συνεργαστούν με τα κόμματα.
 - Διαφωνίες για ανάληψη εξουσίας.
 - Διαφορετικοί στόχοι και μέθοδοι.
 - ο Εξωτερικά:
 - Βοήθεια στον Φράνκο από Γερμανία, Ιταλία, Πορτογαλία.
 - Βοήθεια στους Δημοκρατικούς από Γαλλία, Μεξικό, ΕΣΣΔ.

Μεταπολεμικά Συντάγματα

Σύνταγμα 1952

- Φτώχεια, εξαθλίωση και μεγάλη δυσπιστία προς τους θεσμούς.
- Ίσχυσε από το 1951 μέχρι την 21^η Απριλίου 1967.
- Παλαιότερες διατάξεις των συνταγμάτων 1911 και 1927.
- Μη ενσωμάτωση διατάξεων ανταποκρινόμενων στις διατάξεις και στις διεθνείς εξελίξεις,
- Χαρακτηριστικά:
 - Βασιλευόμενη Δημοκρατία + Κοινοβουλευτικό Σύστημα.
 - Νομοθετική εξουσία: Βασιλιάς και Βουλή.
 - Σε εξαιρετικές περιπτώσεις ο Βασιλιάς είχε την δυνατότητα να εκδώσει διατάγματα εν απουσία της Βουλής χωρίς υποχρέωση επικύρωσης από την Βουλή των διαταγμάτων αυτών → Η πρακτική αυτή εξελίχθηκε στον συνήθη τρόπο νομοθέτησης,
 - Εισαγωγή περιορισμών στις ατομικές ελευθερίες:
 - Τα αδικήματα του τύπου θεωρούνται αυτόφωρα
 - Προληπτικός έλεγχος και περιορισμοί στην ελευθερία του τύπου.
 - Παιδεία: Ρητή περιγραφή του σκοπού της και εποπτεία από το κράτος του αυτοδιοίκητου των ΑΕΙ.
 - Απαγόρευση απεργίας και περιορισμοί συνεταιρίζεσθαι.
 - Α.91: Κατάσταση πολιορκίας και για εσωτερικούς λόγους.
 - Εκλέγειν και εκλέγεσθαι και για γυναίκες > 21 ετών.
- Παρασύνταγμα:
 - Όλες οι συντακτικές πράξεις και τα ψηφίσματα που είχαν εκδοθεί κατά την περίοδο 1944-1949, δηλαδή τα έκτακτα μέτρα κατά την διάρκεια του εμφυλίου (εκτοπίσεις, δημιουργία στρατοπέδων συγκέντρωσης και εκκαθαρίσεις), θα διατηρούσαν την ισχύ τους κατά παρέκκλιση των συνταγματικών διατάξεων.
 - Πχ. Α.ν. 509/1947 → τέθηκε εκτός νόμου το ΚΚΕ και το ΕΑΜ και τιμωρούνταν η κομμουνιστική δράση.

1963 – Πρόταση Αναθεώρησης Κωνσταντίνου Καραμανλή

- Απαγόρευση καταχρηστικής άσκησης των ελευθεριών.
- Κατοχύρωση ορισμένων κοινωνικών δικαιωμάτων.
- Εξορθολογισμός της τακτικής νομοθετικής διαδικασίας.
- Πρόταση σύστασης Συνταγματικού δικαστηρίου κυρίως για την θέση εκτός νόμου πολιτικών κομμάτων.
- ΔΕΝ ΨΗΦΙΣΤΗΚΕ.

Γερμανία – 1949 Θεμελιώδης Νόμος της Βόννης

- Φιλελεύθερο κράτος → κατοχύρωση θεμελιωδών δικαιωμάτων.
- Ομοσπονδιακή Κοινοβουλευτική Δημοκρατία.
- Όλες οι εξουσίες πηγάζουν από τον Λαό.
- Ίδρυση Ομοσπονδιακού Συνταγματικού δικαστηρίου:
 - ο Επίλυση Διαφορών μεταξύ πολιτειακών οργάνων.
 - ο Έλεγχος συνταγματικότητας των νόμων.
 - ο Δυνατότητα ατομικής προσφυγής σε περίπτωση προσβολής δικαιώματος.

Γαλλία – 1958 – Σύνταγμα 5ης Γαλλικής Δημοκρατίας

- Προοίμιο του συντάγματος του 1946
- Ενσωματώνει την διακήρυξη των δικαιωμάτων του ανθρώπου και του πολίτη του 1789 → παραπέμπει σ' αυτά για την κατοχύρωση των θεμελιωδών δικαιωμάτων
- Αβασίλευτη δημοκρατία + αναφορά στην λαϊκή κυριαρχία.

Ιταλία – 1948

- Αβασίλευτη Δημοκρατική Πολιτεία.
- Αρχή της Λαϊκής Κυριαρχίας.
- Σχέση εκκλησίας-πολιτείας → Ανεξαρτησία + Κυριαρχία της κάθε μίας στο δικό της χώρο.
- Ατομικά Δικαιώματα.
- Κοινωνικά Δικαιώματα – Κράτος Πρόνοιας:
 - ο Υγεία
 - ο Παιδεία
 - ο Ασφάλιση
- Αυτονομία της Τοπικής Αυτοδιοίκησης.
- Ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου

Ισπανία – 1975 – Τέλος Δικτατορίας Φράνκο

- ΣΟΣ→ ΜΟΝΑΔΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑΚΗΣ ΑΥΤΟΝΟΜΙΑΣ
 - ο Αυτοδιοίκηση Περιφερειών
 - ο Αδιάσπαστη ενότητα Ισπανικού έθνους
- Βασιλευόμενη Δημοκρατία.
- Κοινωνικά Δικαιώματα – Κράτος Πρόνοιας
- Ίδρυση Συνταγματικού Δικαστηρίου → Α.54 → Είναι ο υπερασπιστής του Λαού και δεν ακυρώνει διατάξεις αλλά προτείνει μέτρα για την άρση της παρανομίας.

Κύπρος

- 1878 → Παραχώρηση στην Αγγλία από Ο.Α.
- 1915 → Πρόταση Αγγλίας για παραχώρηση της Κύπρου στην Ελλάδα προκειμένου να την πείσουν να βγει από τον Α' ΠΠ → Άρνηση Ζαΐμη.
- 1954 → Προσφυγή Ελλάδας στη Γ.Σ. του ΟΗΕ για το Κυπριακό → μοχλοί πίεσης:
 - ο Διαδικασίες ΟΗΕ
 - ο Προβολή αιτήματος αυτοδιάθεσης
 - ο Παγκόσμια τάση αποαποικιοποίησης.
- 1959 → Συμφωνίες Ζυρίχης και Λονδίνου → λύση περιορισμένης ανεξαρτησίας.
- Με βάση τις συνθήκες αυτές δημιουργήθηκε ως προϊόν συμφωνίας των αντιμαχόμενων πλευρών το Σύνταγμα του 1960:
 - ο Δυαδικό σύστημα οργάνωσης.
 - ο Αναγνώριση και ισότιμος σεβασμός ελληνικής και τουρκικής κοινότητας.
- Συνθήκη εγγυήσεως:
 - ο Κύπρος ν. Ελλάδα + Αγγλία + Τουρκία.
 - ο Εγγυήτριες δυνάμεις της κυριαρχίας και της εδαφικής ακεραιότητας της Κύπρου.
 - ο Α. 4 → Δικαίωμα μονομερούς επέμβασης κάθε μιας από τις εγγυήτριες δυνάμεις.
- Μακάριος → 13 σημεία για μεταρρυθμίσεις (1960-1963):
 - ο Ερρήμην της Ελληνικής Κυβέρνησης.
 - ο Οι τ/κ το θεωρούν ως προπομπό της κήρυξης της αυτοδιοίκησης και της ένωσης με την Ελλάδα.
 - ο Αιματηρές συγκρούσεις και επέμβαση ΗΠΑ και ΕΣΣΔ.
- Σχέδιο Άτσεσον – 1964:
 - ο Ένωση Ελλάδας – Κύπρου.
 - ο Αυτοδιοίκηση τ/κ σε περιοχές/θύλακες που έχουν πλειοψηφία.
 - ο Εξουσία της τ/κ κοινότητας στην κεντρική τ/κ Διοίκηση.
 - ο Άρνηση από Μακάριο.
- 1974: Πραξικόπημα Ιωαννίδη και συνεργατών του στη Κύπρο για ανατροπή Μακαρίου και προσάρτηση της Κύπρου
 - ο Φυγάδευση Μακαρίου στο εξωτερικό.
 - ο Λόγος Μακαρίου στο ΣΑ του ΟΗΕ → ζήτησε να παρέμβει με όλα τα διαθέσιμα μέσα.
 - ο Αυτό έδωσε αφορμή στην Τουρκία με πρόσχημα το α. 4 της συνθήκης εγγυήσεως να επιτεθεί με τα προγράμματα ΑΤΤΙΛΑΣ 1 (20/6/1974) και ΑΤΤΙΛΑΣ 2 (14/8/1971) → ενώ γινόταν η Διάσκεψη της Γενεύης με τον Κληρίδη για πρώτη φορά να ζητά την εφαρμογή των συνθηκών.
- Συμφωνία Υψηλού επιπέδου Μακαρίου – Ντεκτάς (1977):
 - ο Δικοινοτική ομοσπονδιακή δημοκρατία.
 - ο Όπως στο σύνταγμα του 1960.
- 1979: Κυπριανός – Ντεκτάς:
 - ο Ο Ντεκτάς θέλει και διζωνικότητα όχι μόνο δικοινοτικότητα.
- 1983: Παράνομη ανακήρυξη Ψευδοκράτους.